

پەيلىك

13

«پەيلىك» نامەيەكى بەختيار ئەلى پلاۋدەكانتوۋە

بەختيار ئەلى ئەمەيەك، ئاس لە سەرەنجاڭنى بەرگەنئى خوتۇن ئەمگات لەگەل غوربەن.
 ئەمەيەك، كە زىياد لە (۱۵) سەل پېش ئېستىا نووسەر پروئاكتېر، بەختيار ئەلى ئەمەيەك بۇ ھازىرقى شاعىرى، ئەزەل ھەسەنئى ئارتوۋە، دەپتۇستى: «رەنگە فېرېۋىسى زامان، ئاڭە ھۆيەك بىن لە پىڭەبەۋە ئېمە ھەستىكەين كە ئەسەر زىۋى بەتەۋىۋى دەپتەركاۋىن»
 بەختيار، ئەمەيەك، نوورگەنئەۋە شاعىرىگە لە زامانى خۇنى بە گورەزىن ئازەسەت دەركىتەندە نووسەت. «ئادورى ئە زامان فېرېۋەنئەۋە پارتاۋى ھەموو شەكەن، سەرلەۋى دەپتەۋە بە مەنلىكى بېتەن، لەمەنئەتتى قىزى نامەكەۋە، ئاس لە خۇشامەتەزىن ئەمگات بۇ دەپتەزىن ئازەزەشكى گۇشتارى (رەھمەت) كە نىبەت بېتە بە تېكىستى نامەيەك، نامەكە بەشنىك لە سەختىيى زامانى ئازەزەتتى نووسەر لە سەرەنجاڭ سالاڭنى پانەھەندىپا، نىشان نەتات و ۋەت نامەيەك كە سەنگى ئەمەيەك خۇنى مەيە نامەكە لە لاپەردە (۷): دەخۇنئەۋە

سېشەنمە ۲۰۱۱/۷

پۇتتا مەيەكى فەرھەنگىيە - كىلتورىي (پۇتتا مەيەكى مانگى دوھىبار دەردەدەپتە)

ھونەر بۇ ھونەر و نەۋەب بۇ دونيا...

«مەن لە دائىرىگە كەلگەن سەرەخۇيى ھونەر، بىن مەن ھونەر مېكلىنم ئىيە، بەلگى خۇيى ئامانەكەيە، مەزىنە مەر ھونەر مەنلىك لە بېرى شىكى تىرا پىت، جگە لە جىرائى، بە بىر مەن ھونەر مەن ئىيە»
 كۆتى

چەند سائىك لەمەيەك بە يەكەم ئازەزە پۇتتا مەيە (پۇتتا مەيە) دەرچو و مەن بوومە بەرپىسى لاپەردە ئەدەب و ئادىتى لەگەل ھازىر و نووسەران (ياسىن غومەر ئىبراھىم) و (مەھمەد كوردق) و (شاخەۋان سەدىق) ، ھەروەھا (دىيارى مەھمەد) ۋەك دىيارىنە لە لاپەردە يەكەم كىرمانە ھەشت لاپەردە ۋەك باشكىۋەكى ھەفتانە فەرھەنگىيە نامان تا «پەيلىك» و نازەزە ئازەمان لىن خەستە كىتەپخانە كوردىيە ۋە...
 لەپادە، لە ئازەزە پىدا لە بۇكسدا، چوون كۆتاي سالىش بوو نووسىۋومان (دە سالى ئوندا پەيلىك لە فۇرمىكى ئوندا دەردەدەپتە)، ئەۋكەتەي باشكىۋە ۋەستا، خەستە و پلاڭى كار و سىكىپى باشكىۋەكى كەلتورىي جىيە لە زەيماندا ھەر دەھات و دەچو، ۋەك شىئە ئەم خەيالە ئۆقۇرە بە خۇنى نەدەركت. دواي ئەم سالاڭە ھەرىپەك لە ۋۇستەنەي ناۋايان ھات، كەۋتە چىگا و شۇنئىكى ترو ئېمەش لەم ۋلاتەدا ئەمان، بەلام ئەۋە ئىزە بەجئەھىشت خەۋنى «پەيلىك» بوو ۋەك قاسىدئىكى گەرە... ئەم لاپەردە ۋەك فۇلپىتۇنئىك ئېستىا و بە ھەناسەيەكى تازە و لە فۇرمىكى ئىچگال ئوندا كاردەكەت و خۇستەيەتە لە ھەموو سوچ و قۇرئىكى ئەم دونيا گەرەپىدا دەنگ و رەنگ و تىكىستى جىۋاز بە باشتىن كۆلئىتى بە زىرەزىن خۇنئەز بەگەنئەت...
 بەلام ئەمجاۋە بۇ دىرئەدان بە «پەيلىك» بى جاران، ۋامان پىشاش بوو كارۋان، ئەكزىتە ۋەستاۋە لەۋىدا بېخەنەۋە رەن، ھەزىۋە مەنم لە زامانە (۱۲) دا ۋەستاۋىن، ئەۋ ئېمە زامانە (۱۳) مان لەسەر ئەم زامانە نووسى، ئېستىا لەگەل سەرۋوسەرى «پۇتتا مەيە» و سىكرىتارىيەتى نووسىنەكەي كۆكۈن ئەسەر ئەۋە «پەيلىك» ئەمجاۋە ۋەك پۇتتا مەيەكى فەرھەنگىيە-كەلتورىي ھۈچەن كرى ئۆزىرى، رەخنى ئەمەيەك، شەۋق شۇۋەكارى، موزىك، سىنەما و كىتەپ ۋەك پەيلىكى دەستىكاك و خۇزا بەگەنئەت بە خۇنئەزى كورد لە سەرئاسرى جىهان... ئەنپا كەستىك و ئەنپا ستافىك ناتونئەت ئەم خەۋنە بگاتە ۋاقىع، لىزەۋە داۋا لە ھەموو پروئاكتېر نووسەر و ۋەركىتو ھونەر مەندە ئازىزەكە دەكە «پەيلىك» بە ھى خۇيان بزانن.

سەرەھىشتان

شېئەرەكانى بېكەس بە ئىسپانى

بۇسەر زامانى فارسى و بە پىچەۋانەشەۋە ۋەركىتوۋە، لە پەيۋەندىيەكە لەگەل «پەيلىك»، دالاسى ۋەتى: «ۋەركىتوۋە ھۆكارى بېكەۋەگىزىتە كەلتورى خۇرەلەت و خۇزاۋايەۋ ئەم كارەي ئېمەش خۇرەكىن دەپكەين، نىكىكەنەۋەپەكى كەلتورى كوردى و ئىسپانىيە».
 بە بىرۋاي ئەۋ: «خالە ھاۋىيەشەكانى ھەردوۋ زامان كەلتورى كوردى و ئىسپانىيە ئۆزىزىن»، ئەم سەبارەت بە گىزىگ ئەم ۋەركىتوۋە، ۋەتى: «بىگومان زۇلىكى ئىچگەر گىزىگ دەپتەت لە نامانئەتى شېئىرى كوردى لە جىھانى ئەدەبىياتى لاتىندا». ۋەركىتوۋە كىتەپى (ھەلئازەدەيەك لە شېئەرەكانى شىزىك بېكەس) بە سى زامانى ۋەكە فارسى-ئىسپانىيە لە ئۆز چاۋپادىيە و بەم زوۋانە پلاۋدەكانتوۋە»

پەيلىك
 يەلدا دالاسى، مامۇستاي زانكۆۋ ۋەركىتوۋە زامانى ئىسپانىيە، ئېستىا لەگەل ھاۋسەرەكەيدا سەرقالى ۋەركىتوۋە ھەلئازەدەيەك لە شېئەرەكانى شىزىك بېكەس ئەم كوردى و فارسىيەۋە بۇ ئىسپانىيە. لە چەند پۇتتى پابىردوۋا، دالاسى سەردانى شارى سلىمانى كورد و لە نىكەۋە بۇ يەكەمجاۋ لەگەل شاعىر «شىزىك بېكەس» چاۋيان بەيەككەت كەۋت.
 شىزىك بېكەس، ھەۋالەكەي پىشتراستكردەۋە لە لىدوانئىكىدا بۇ «پەيلىك» ۋەتى: «ھاتونئە سلىمانى و باسى پۇتتەكەيان كوردوۋە».
 يەلدا دالاسى، چەندىن كىتەپى لە ئىسپانىيەۋە

ئەنداز يارىك؛ بە فۇتۇ شېئەر دەنووسىتەۋە

پەيلىك
 ئەنداز يارىك مەسعود ئەمەد، سەرقالى بە فۇتۇردى بەشېك لە شېئىرى ئۆزىيە.
 ئەۋ ئەنداز يارىك، كە پرونامەي بەكۆزۋىسى لە ئەندازە پىناكارىيەدا مەيە ئېستىا ۋەك خۇليا، سەرەراي كارى ئەنداز يارىك، ۋەك فۇتۇرگەرەپكە كار بەكەت و لە يەكەم ھەۋلئىشېدا ۋەك مەيلىكى توندى بۇ ئەدەبىيات، دەستى ئۆزۋە بە ۋىتەگىزىن لەسەر پىتى شېئەر.
 لە لىدوانئىكىدا بۇ «پەيلىك» مەسعود ئەمەد ۋەتى: «لە ئېستىادا لەسەر شېئىرى كلاسىكى كوردى كاردەكەم، شېئەرەكە دەخۇنئەۋە ۋەتايەك لە زەپىندا لەسەرى سىۋست دەپتە، ھەلئەدەم ئەم سىكىچە زەپىنەيەك بەم بە فۇتۇ».
 ئەزەزە ئەۋە، كە ئايا ئەم پۇتتە ئەنپا شېئەر دەركىتەۋە ئەنپا كلاسىكىش، مەسعود ۋەتى: «ئەخىر، ئەنپا بە كلاسىكەۋە ناۋەستەم و لەۋ ناۋانەي لە پۇتتەكەيان بۇ كاركردن: شىزىك بېكەس، دلاۋەر قەرداغى و چەند ناۋىكى تىرىش مەن».
 ئەمەم دەۋەيەكەي كىكەك لەۋ پۇتتەيە لەسەر ئىۋەندىزى بەكەم ئەم شېئىرى قالى سىۋستكردەۋە:

شەرىھەتى عونابى لىۋى شەكەرۋادامى چاۋ سەرۋەي قەدەت راستە ئەۋەلى ئىمبارى گرتوۋە

سلىمانى جىڭاي ھەمەۋمەر-ى تىدا ناپتەۋە

پەيلىك سىمانى جىڭاي
 سىمانى جىڭاي، بەيەكە شاعىر «مەھمەد غومەر عوسمان» لەپەر دەركەيەكە لەسەر شەقلى (۳۰ مەترىيە) لە گەرەكى ھەۋزەبەزە لەشارى سلىمانى ئازىز، ئەۋەش بەنەلەكەي ئىگەران ئەمگات، كارۋان غومەر ئىزى شاعىر لە پەيۋەندىيەكە لەگەل «پەيلىك»، ۋەتى: «ئېمە كاتىك بىنپان بەيەكەكە لەۋىتايە، زۆن ئىگەران بوۋىن، لە كاتىكەك بىرپارە لە پارىكى ئازامى فابىزىت».
 بەختيار ھەلەبەي، بەيەكەساز

ئەفلاتون؛ بۇ خورمال دەچىت

پەيلىك خورمال
 لە ميانى دوۋەمىن پىرۋەيە فەلسەفەدا، كىرۋىي خۇنئەۋەي كىتەپ، (فەلسەفە شەقلى خۇنئەۋەي بىرپە شىۋەكەي خورمال، كىرۋىي خۇنئەۋەي كىتەپ) بە ھۆكارىي (زۋەندى پروئاكتېر خورمال) لە ئىۋەمىن پىرۋەيە فەلسەفەي
 خۇياندا ۋەزىي خۇنئەۋەي كىتەپى فەلسەفەيان دەستىكرد. بىيەتەنى ئەسەۋەي پىرۋەكە، (فەلسەفە شىۋەكەي شىۋەكەي پىرۋەكە پانگىشت كراۋىۋىن، ئەۋ پىرۋەكە، سەرەتا كەزەۋو بە جىۋىزىيە، كىتەپكە نەخزىتە بەرەدەست خۇنئەۋەي ۋە مەن زىۋىن و ئوتەر مامۇستاي زانكۆ و (ئەۋەت) كەلتورگى لەبازەۋە دەركىت، بىرپەر ئەم پۇتتە بەرەدەم بىنە و خۇنئەۋەي تىرى فەلسەفەي لەخۇ بگىزىت يەكەمىس پىرۋەيە

